

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. S. Augustinus nomine liberi arbitrii intelligit libertatem à simplici
necessitate, non verò solam libertatem à coactione, etiam cùm agit de
libeto arbitrio hominis lapsi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

concupiscentia, & omni difficultate in bono faciendo, & malo virando. Primus homo ante peccatum poterat, si vellet, in iis, quæ ad bonum faciendum & malum virandum pertinent, nihil ignorare. Item ita in potestate sua habebat omnes actus potentiarum suarum, ut nullum, nisi vellet, motum inordinatum experiri posset. Item poterat sine difficultate vincere tentationes omnes, etiam collectivè sumptas, omniaque omnino præcepta, etiam collectivè sumpta, sine difficultate adimplere. At post ejus peccatum multa ignoramus, etiam inviti. Item inordinatos concupiscentia motus sæpè experimur, quantumvis nolumus. Item multas & graves difficultates patimur in vincendis tentationibus, & implendis mandatis divinis, nec omnia collectivè sumpta servare possumus longo saltem tempore, sine speciali privilegio. Hoc dicit S. Doctor Lib. 3. de lib. arb. c. 18. *Nec mirandum est, inquit, quod vel ignorando non habeat (homo) arbitrium voluntatis liberum ad eligendum quid rectè faciat, vel resistente carnali consuetudine ... videat quid rectè faciendum sit, & velit, nec possit implere. Illa est enim peccati poena iustissima, ut amittat unusquisque, quo bene uti nolit, cum sine ulla posset difficultate, si vellet: id est autem, ut qui sciens rectè non facit, amittat scire quid rectum sit, & qui rectè facere cum posset, nolit, amittat posse, cum velit ... Cum autem de libera voluntate rectè faciendi loquimur, de illa scilicet, in qua homo factus est, loquimur. Hoc est, cum dicimus per peccatum amissam esse liberam voluntatem rectè faciendi, intelligimus voluntatem liberam rectè faciendi, quam habuit homo innocens, & consequenter voluntatem rectè faciendi liberam ab ignorantia & difficultate, quæ potissimum oritur ex inordinatis concupiscentia motibus; nec aliud volumus, quam voluntatem rectè agendi, seu liberum arbitrium per peccatum periisse, quantum ad immunitatem ab ignorantia & difficultate, quæ ex concupiscentia rebellionem oritur, ac proinde quantum ad facultatem rectè faciendi, omnia omnino præcepta etiam collectivè servando.*

3. Primus homo per peccatum amisit liberum arbitrium quantum ad facultatem completam operandi bonum, scilicet sicut oportet ad salutem; operandi, inquam, independentem ab actuali adjuutorio excitante & corroborante. Primus homo, quando fuit in statu innocentie, propter donum integritatis habuit liberum arbitrium sanum & robustum, ita ut ad bonum operandum salutariter, tunc sufficerent illi habitus infusi cum supernaturali cognitione boni faciendi & mali vitandi. At postquam dono integritatis propter peccatum spoliatus, & rebellionem concupiscentia peiorius factus est, ita propter concupiscentia pondus voluntas ejus propendit in bona sensibilia, & fastidit quod honestum est & salutare, ut nullatenus jam possit ullum bonum salutare operari, nisi per actuale gratiam, ipsam immediate efficientem, torpens excitetur, agrotata sanetur, infirma corroboretur, captiva liberetur. Hoc dicit S. Doctor passim in suis contra Pelagianos libris, & in Enchiridio c. 30. quod nobis opponitur à novatoribus; ubi probat hominem lapsum non posse solis suis viribus à peccato resurgere, sed ad id indigere liberatore, à quo gratis justificetur, & ad exercenda bona opera liberum ejus arbitrium, depravatum & viribus attenuatum, interioris gratia excitantis ac corroborantis auxilio redimatur. *Hæc pars, inquit, generis humani, cui liberationem Deus regnumque promisit æternum, nunquid meritis operum suorum reparari potest? Absit. Quid enim boni operari potest perditus, nisi quantum fuerit à perditione liberatus? Nunquid libero voluntatis arbitrio? Et hoc absit. Nam libero arbitrio male utens homo, & se perdidit & ipsum ... Unde ad iuste faciendum liber non erit, nisi à peccato liberatus, esse iustitia caperit servus. Ipsa est vera libertas propter recti facti licentiam, simul & pia servitus propter precepti obedientiam. Sed ista libertas ad benefaciendum unde erit homini addito & vendito, nisi redimat ille, cujus illa vox est: Si vos Filius liberaverit, tunc*

verè liberi eritis? Quod antequam fieri in homine incipiat, quomodo quisquam de libero arbitrio in bono gloriatur opere, qui nondum liber est ad operandum bene, nisi se vana superbia inflatus extollat? Itaque juxta S. Doctorem, homo peccando se perdidit, & liberum arbitrium, quia jam non potest ullum, sicut oportet, ad salutem bonum operari, nisi per interio-rem Christi liberatoris gratiam gratis praveniatur, & per hanc gratiam, quæ est potissimum inspirationis gratia, redimatur à captivitate peccati & concupiscentia, cui servit quamvis lubens ac volens, & sine antecedenti necessitate serviendi; unde homo lapsus numquam nisi gratis justificatur, quia numquam ad justificationem sese disponit & præparat, nisi de- penter ab interiore inspirationis gratia ipsum gratis præveniente & excitante ac corroborante, atque excitando & corroborando liberante à servitute concupiscentia, seu quod idem est, ab aegritudine & infirmitate per peccatum contracta.

ARTICULUS II.

Utrum S. Augustinus per liberum arbitrium intellexit solam libertatem à coactione, an etiam libertatem à simplici necessitate.

RESPONSIO.

SANCTUS Augustinus nomine liberi arbitrii intelligit libertatem à simplici necessitate, non verò solam libertatem à coactione, etiam cum agit de libero arbitrio hominis lapsi.

Est contra Jansenium, qui asserit S. Augustinum per liberum arbitrium hominis lapsi solam libertatem à coactione intellexisse, & libertatem à simplici necessitate seu indifferentia, esse caput, vel, ut ipse loquitur, nidum hæresis Pelagianæ. In quo sequitur Calvinum & Synodum Dordrechtanam, à quibus Pelagio adnumerantur ii, qui libertatem indifferentia homini lapsi attribuunt.

Prob. Resp. S. Augustinus convenit cum Pelagianis in notione liberi arbitrii, quale nunc habemus. Atqui per liberum arbitrium, quale nunc habemus, intellexere Pelagiani libertatem indifferentia. Ergo S. Augustinus libertatem indifferentia intellexit per liberum arbitrium, quale nunc habemus. Minor constat ex S. Augustino, qui lib. 2. de peccat. meritis & remiss. c. 18. dicit liberum arbitrium, quale nunc habemus, ejusmodi esse ex Pelagii sententia, quod huc atque illuc liberum flectitur. Constat etiam ex ipsis adversariis, qui docent hanc liberi arbitrii notionem esse Pelagianum errorem, imò totius Pelagianæ hæresis fontem, eamque ex prophana philosophia, & officina Aristotelica depromptam esse dicunt post Calvinum, & alios novatores.

Tota ergo difficultas est in Majore, quæ probatur ex lib. 2. de nuptiis & concup. c. 3. ubi Juliano expostulanti, quod Catholici negarent liberum hominis arbitrium, & Deum esse nascentium conditorem, & quod, si quis assereret, statim Celestianus & Pelagianus vocaretur, respondet S. Doctor in hunc modum: *Non est ita, ut loqueris; multum falleris, vel fallere meditaris. Non liberum negamus arbitrium: sed si vos Filius liberaverit, ait veritas, tunc verè liberi eritis. Hunc vos invidetis liberatorem, quibus captivis vanam tribuitis libertatem ... Non itaque sicut te atque alios fallens loqueris, si quis aut liberum in hominibus arbitrium, aut Deum esse nascentium conditorem dixerit, Celestianus & Pelagianus vocatur, ista quippe Catholica fides dicit. Sed si quis ad colendum rectè Deum, sine ipsius adjutorio dicit esse in hominibus liberum arbitrium, & quisquis ita dicit Deum nascentium conditorem, ut parvulorum neget à potestate diaboli redemptorem, ipse Celestianus & Pelagianus vocatur. Liberum itaque in hominibus esse arbitrium, & Deum esse nascentium conditorem, utrique dicimus, non hinc estis Celestiani & Pelagiani. Liberum autem quæquam esse ad agen-*

agendum bonum sine adiutorio Dei, & non erui à potestate tenebrarum, & sic transferri in regnum Dei, hoc vos dicitis, hinc estis Celestiani & Pelagiani. Quid obediatis, ad fallendum, communis dogmatis tegmen, ut operias proprium crimen?

Julianus itaque cum suis Pelagianus & Celestianus vocabatur, hoc est, hæreticus à Catholicis censebatur, teste Augustino, non quia liberum arbitrium in homine, qualis nunc est, admittebat, aut huius liberi arbitrii rationem in libertate indifferentiæ constituerebat; sed quia hoc liberum arbitrium, seu hanc libertatem indifferentiæ, quam cum Catholicis attribuebat homini, contendebat valere ad agendum bonum sine adiutorio Dei, ipsam per interiorem inspirationis gratiam preparantis, excitantis & corroborantis. Hoc erat proprium Juliani & aliorum Pelagianorum crimen, quod ut operirent, & hominibus suum facerent, ostendebant tegmen dogmatis, quod erat illis commune cum Catholicis. Non potuit autem dogma liberi arbitrii illis commune esse cum Catholicis, nisi idem nomine liberi arbitrii, quod Catholicis intellexerint: non enim in vocibus, sed in rebus per voces significatis dogmata consistunt. Lucet igitur meridiana clarius est Augustinum, ipso Augustino teste, in notione liberi arbitrii cum Pelagianis consensisse, & consequenter Augustinum nomine liberi arbitrii, quod agnovit in homine lapsio, libertatem indifferentiæ intellexisse.

Certe si Julianus expositulans à Catholicis negari liberum hominis arbitrium, & Celestianos ac Pelagianos vocari eos, qui illud admitterent, aliud nomine liberi arbitrii intellexisset, quam esset intelligendum, & quam Augustinus cum aliis Catholicis intellexeret, ambiguitatem vocis tollere, & hæretici fraudem de regere debuisset Augustinus, putà in hunc modum: Falleris, vel fallere meditaris. Non negamus liberum hominis arbitrium, sed solum nolumus illud in libertate indifferentiæ consistere. Non, si quis liberum in hominibus esse arbitrium dixerit, Celestianus & Pelagianus vocatur; sed si quis dixerit illud immune esse à simplici necessitate, is Celestianus & Pelagianus vocatur. Liberi arbitrii nomen utrique dicimus, non hinc estis Celestiani & Pelagiani. Liberum autem arbitrium, quale nunc est, situm esse in libertate indifferentiæ, non in sola libertate à coactione, hoc vos dicitis, hinc estis Celestiani & Pelagiani. Quid obediatis communis nominis tegmen, ut operias proprium crimen? Hæc, inquam, vel æquivalentia, respondere debuisset, & proculdubio respondisset strenuus ac diligens Pelagianæ pravitatis indagator & insectator, si notio libertatis, quam propugnabant Pelagiani, erat, ut volunt adversarii, hæreticum dogma, imò & Pelagianæ hæresis nidus: neque prudenter Augustinus dixisset simpliciter: *Liberum arbitrium utrique dicimus, non hinc estis Celestiani & Pelagiani*; aut dogma liberi arbitrii verè vocasset dogma commune Catholicis & Pelagianis: cum dogmata, ut jam dictum est, non in vocibus consistant, sed in rebus, quæ vocibus exprimuntur.

Hinc quamvis Pelagiani, Catholicorum argumentis oppressi, gratiam confiterentur, nunquam tamen Augustinus dicit: Gratiam utrique dicimus, non hinc estis Celestiani & Pelagiani: nunquam vocat gratiam dogma commune Catholicis & Pelagianis: sed cum veretur, ne gratiæ nomine aliud intelligant, quam intelligendum sit, diligenter querit, quam intelligant gratiam; & detecta fraude, quid per gratiam velint, accuratè exponit, eosque in sola voce cum Catholicis convenire, nec eam, quæ in sacris Scripturis exprimitur, Christi gratiam confiteri ostendit. Quis autem dubitare potest Augustinum, quod de gratia, idem de libero arbitrio facturum fuisse, si vel leviter suspicatus esset, Pelagianos non rectè sentire circa notionem liberi arbitrii, & nomine liberi arbitrii aliam intelligere libertatem, quam pateretur fides Catholica, & Catholici intellexerent? Ex quo

Confirm. allata probatio. S. Doctor lib. de grat. Christi cap. 31. recitatis his Pelagii verbis ex ejus ad

Innocentium epist. Ecce ad beatitudinem tuam epistola ista me purget, in qua parè atque simpliciter ad peccandum & ad non peccandum integrum liberum arbitrium habere nos dicimus, quod in omnibus bonis operibus divino semper adiuvatur auxilio; sic prolequitur: Cernitis itaque pro intellectu, quem vobis Dominus dedit, hæc ejus verba solvenda non sufficere questioni: quarimus enim adhuc, quo auxilio liberum adjuvari dicat arbitrium, ne forte, sicut solet, velit intelligi legem atque doctrinam. Et eod. lib. c. 33. in hæc verba professionis, quam idem Pelagius ad Innocentium miserat, *Liberum sic confitemur esse arbitrium, ut dicamus nos semper indigere Dei auxilio*; sic ait: Ecce iterum quarimus, quo auxilio nos indigere fateatur: & iterum invenimus ambiguum, quoniam potest respondere, legem se dicere doctrinamve Christianam, qua naturalis illa possibilitas adjuvetur.

Vides S. Doctorem sollicitum esse, non quid nomine liberi arbitrii intelligat Pelagius, sed quid intelligat nomine gratiæ. At si alicubi inquirere debuit S. Doctor de mente Pelagii circa liberum arbitrium, certè iis locis, in quibus Pelagius suæ fidei & doctrinæ rationem reddebat summo Pontifici: neque minoris momenti res erat, investigare, quam libertatem confiteretur, quam quod confiteretur gratiæ adiutorium, posito quòd fides ejus tam circa libertatem humanam, quam circa gratiam merito suspecta foret. Cum ergo S. Augustinus ne levissimam quidem delibero arbitrio controversiam moveat, sed totus sit in quaerendo quam gratiam intelligat Pelagius, & in ostendenda hujus vocis ambiguitate, & probanda in hac parte professionis Pelagii insufficientia, manifestum indicium est S. Augustino penitus exploratam fuisse Pelagii orthodoxiam circa liberi arbitrii notionem, ipsumque liberi arbitrii notionem constituendo in libertate indifferentiæ, non aliter sensisse, quam esset sentiendum, & quam sentiret Augustinus cum cæteris Catholicis. Quod adhuc

Confirm. Quia iis in locis, in quibus S. Doctor errores Pelagianorum circa libertatem arbitrii enumerat, ut lib. 1. retract. c. 9. epist. 107. lib. 1. contra duas epist. Pelag. c. ult. lib. de hæc. c. 88. semper quidem dicit eos nimium tribuere libero arbitrio, at nunquam insinuat eos, quòd liberum hominis arbitrium definiant per libertatem indifferentiæ. Unde vel falsissimum est, quod ait Janenius, Pelagianos errasse, liberum hominis arbitrium per indifferentiam activam & libertatem indifferentiæ definiendo; imò hunc fuisse illorum errorem præcipuum, & totius Pelagianæ pravitatis nidus; vel necesse est Augustinum stupitem fuisse, qui non adverterit, aut saltem negligentissimum, qui sciens prætermiserit præcipuum errorem adversariorum, & totius eorum pravitatis nidum reliquerit intactum. Quorum neutrum cogitare fas est de tanto Doctore, & tam strenuo Pelagianæ hæresis indagatore & impugnatore.

Attamen, inquit, Pelagius cum suis erravit circa libertatem arbitrii, R. dist. Erravit docendo illam consistere in activa indifferentia, hoc est, in facultate agendi vel non agendi, hoc vel illud agendi, N. Docendo illam ad bonum agendum & malum vitandum, etiam sicut oportet ad salutem, sufficere sine interiore inspirationis gratia, qua, nullis suis præcedentibus meritis, præparetur, excitetur, & roboretur, C. Unde primum nunquam; secundum verò passim in Pelagio & suis reprehendit S. Doctor. Imò primum in Pelagianis apertè commendat lib. 2. de nuptiis & concupisc. c. 3. verbis supra relatis.

Confirm. 3. allata prob. ex lib. 1. contra duas epist. Pelag. c. 2. ubi hæc Juliani objectionem refert S. Augustinus: *Dicunt illi Manichei (sic Catholicos vocat Julianus) quia primi hominis peccato, id est, Adæ, liberum arbitrium perierit, & nemo jam potestatem habeat bene vivendi; sed omnes in peccatum carnis suæ necessitate coguntur.* Certè si nomine liberi arbitrii abutebatur Julianus, si per liberum arbitrium aliud Pelagiani, aliud Catholici intelligebant, debuit hic, aut nunquam, S. Doctor ambiguitatem vocis tollere, &

hære-

hæreticorum fraudem detegere, atque distinctè exponere, in quo sensu Catholici negarent liberum arbitrium, in quo assererent, & à Pelagianis dissentirent. At nihil horum facit, sed solum respondet, 1. Julianum imitari Jovinianum, dum Catholicos vocat Manichæos. 2. Pelagianos errare nimium extollendo vires liberi arbitrii. *Liberum*, inquit, *arbitrium defendendo præcipiant*, ut de illo potius ad faciendum justitiam, quam de Domini adjutorio confidatur, atque ut in se quisque, non in Domino, gloriatur. 3. Neminem Catholicorum dicere, liberum hominis arbitrium per Adæ peccatum periisse.

4. Per peccatum illud interiisse tantum libertatem illam, quam habuit homo in statu innocentie, cumulatissime completam & instructam donis omnibus necessariis ad habendam, si vellet, plenam cum immortalitate justitiam, hoc est, potentiam proximè completam, & expeditam ad bonum agendum, & cavendum omni peccato & miseria: *Quis*, inquit, *nostrum dicat, quod primi hominis peccato perierit liberum arbitrium de humano genere?* *Libertas quidem perierit peccatum, sed illa, que in paradiso fuit, habendi plenam cum immortalitate justitiam.* Unde infert S. Doctor hominem in præfenti statu ad sanctè pièque videndum indigere gratia Christi salvatoris. Sic enim prosequitur: *Propter quod natura humana divina indiget gratia, dicente Domino: Si vos Filii liberaverit, tunc verè liberi eritis, utique liberi ad bene justèque vivendum.* Et postquam multa in hanc rem disseruit, partim hoc capite, partim sequenti, sic concludit: *Nemo igitur potest habere voluntatem justam, nisi, nullis præcedentibus meritis, acceperit veram, hoc est, gratiam desuper gratiam.* Tum statim pergit in hunc modum c. 4. *Hoc isti nolunt elari & superbi, nec purgando defensores, sed extollendo præcipitatores liberi arbitrii, qui non ob aliud nobis hæc dicentibus indignantur, nisi quia gloriari in Domino dedignantur.*

Ex his autem evidenter apparet S. Augustinum, cum cæteris Catholicis, in homine lapso agnovisse libertatem indifferentiæ, neque in hoc puncto à Pelagianis dissensisse, sed in eo tantum quod nollet libertatem illam post Adami peccatum valere ad bene justèque vivendum sine adjutorio interioris gratiæ, voluntatem sanantis, excitantis & corroborantis. Unde Pelagiani ansam sumebant Catholicos calumniandi, eoique criminandi, tanquam liberum arbitrium everterent, & fatalem peccandi necessitatem inducerent. Perinde enim est ac si Juliano calumnianti responderet Augustinus: *Nemo nostrum dicit, per Adæ peccatum periisse facultatem agendi vel non agendi, postis omnibus ad agendum prærequisitis, & in ejus locum successisse fatalem peccandi necessitatem; sed solum dicimus omnes, hominem per peccatum amisisse sanam illam & robustam rectè agendi potentiam, quam habuit in paradiso, proindeque liberum hominis arbitrium per peccatum vulneratum, & viribus atrenuatum esse, sic ut ad faciendam justitiam nunc indigeat divina gratia, qua non indigebat ante peccatum, propter donum integritatis.* Hoc negant elari ac superbi Pelagiani, & liberum arbitrium, quale nunc habemus, se solo sine interioris gratiæ adjutorio ad bonum agendum sufficere contendunt, & ita illud, vires ejus nimium extollendo, præcipitant, non defendunt, dum de illo volunt potius quam de gratiæ auxilio confidi, & ita unumquemque in se, non in Domino, gloriari. Nos verò, quia naturam humanam dicimus ad faciendam justitiam divina indigere gratia, & sine illa neminem habere posse voluntatem justam, sique, non in nobis, sed in Domino gloriamur, quod velimus & operemur bonum, traducunt velut Manichæos, & humanæ, superinducta peccandi necessitate, libertatis evertores; nobis scilicet indignantes, quia in Domino gloriari dedignantur, interiori inspirationis gratiam ad opera quævis salutaria necessariam esse, ingenuè confitendo.

Hæc autem adhuc ampliùs declarari & confirmari

possunt ex eo, quod eodem loco, hoc est, cap. 2. citato, expressè doceat hominem esse liberi arbitrii, quia sine ulla antecedenti ad peccandum necessitate, & ex propria determinatione atque electione peccat, quando peccat, sicut absque antecedenti ad bonum agendum necessitate bene agit, quando bene agit: *Liberum arbitrium*, inquit, *usque adeo in peccatore non perit, ut per illud peccent maxime omnes, qui cum delectatione peccant, & amore peccati hoc eis placet, quod eis lubet* (id est, quod ex propria determinatione & electione præ alio volunt: nam hæc voces, *placet, lubet*, non sunt synonymæ; alioqui nugatoria est propositio S. Doctoris.) *Unde & Apostolus, Cum essetis, inquit, servi peccati, liberi fuistis justitiæ; ecce ostenduntur etiam peccato minime potuisse, nisi alia libertate, servire. Liberi ergo à justitiâ non sunt, nisi arbitrio voluntatis: liberi autem à peccato non fiunt, nisi gratia Salvatoris.* Igitur juxta S. Augustinum, usque adeo liberum arbitrium non perit in nobis per peccatum Adæ, ut si bonum siue malum velimus & agamus, illud velimus & agamus ex propria determinatione & electione, cum hoc tantum discrimine, quod ad volendum & agendum malum, vires arbitrii sufficiant; ad bonum verò volendum & operandum, præter vires arbitrii, quales nunc habemus, interior salvatoris gratia, qua voluntas sanetur, excitetur, & corroboretur, necessaria sit. Nulla igitur superfuisset controversia de libero arbitrio Augustinum inter & Pelagianos, si verè gratiæ, hoc est, inspirationis internæ ad opera quævis salutaria necessitatem confessi fuissent.

Prob. Resp. 2. Ex locis in quibus S. Augustinus positivè significat se per liberum arbitrium intellexisse libertatem indifferentiæ. 1. Itaque lib. de nat. & grat. c. 65. postquam recitavit hæc Hieronymi verba, *Liberi arbitrii nos condidit Deus, nec ad virtutem nec ad vitia necessitate trahimur: alioquin ubi necessitas, nec corona est;* quibus aperte significatur liberum arbitrium esse facultatem immunem à simplici necessitate; hæc subjicit Augustinus: *Quis non agnoscat: quis non toto corde suscipiat: quis aliter conditam humanam neget esse naturam?* Agnoscit igitur libentissimè S. Doctor, & toto corde suscipit hanc veritatem, quod homo, etiam in præfenti statu, liberum habeat arbitrium, & quia liberum arbitrium habet, nulla necessitate siue in virtutes siue in vitia feratur: cum immunitas ab omni necessitate antecedenti & intrinseca sit de ratione liberi arbitrii, quod scilicet est facultas agendi vel non agendi, agendi hoc vel illud pro arbitrio. Agnoscit igitur libentissimè S. Doctor, & toto corde suscipit hanc veritatem, quod sola libertas à coactione seu violenta necessitate, non sufficiat ad rationem liberi arbitrii.

2. Lib. de gratia Christi cap. 47. sic de concordia gratiæ cum libero arbitrio loquitur Augustinus: *Ista questio, ubi de arbitrio voluntatis & Dei gratia disputatur, ita est ad discernendum difficilis, ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratia videatur; quando autem asseritur Dei gratia, liberum arbitrium putetur auferri.* Unde sic argumentor. S. Augustinus constituit liberum arbitrium in ea libertate, quam non nisi difficilimè cum gratia efficaci conciliari posse judicavit. At id de libertate à coactione judicare non potuit tantus Doctor: ad conciliandam enim solam libertatem à coactione cum gratia efficaci, requiritur & sufficit, ut voluntas possit simul necessariò & sponte velle. Quod autem voluntas possit simul necessariò & sponte velle, ita planum & per se clarum est, ut à nemine, terminos apprehendente, possit in dubium revocari, aut non statim intelligi. Et verò quis non facile & statim intelligit, hominem simul necessariò & sponte velle beatitudinem? bruta simul necessariò & sponte appetere, quidquid appetunt? beatos in cælo simul necessariò & sponte amare summum bonum, clarè visum?

Præterea, secundum adversarios, S. Augustinus constituit gratiam in delectatione ineliberata. At in mentem

libero arbitrio, etiam quale nunc habemus. At certe non omne vinculum necessitatis removeret à libero arbitrio, qui ab illo removeret tantum necessitatem violentam, aut etiam cum necessitate violenta solam necessitatem voluntariam immutabilem. Ergo manifestum est S. Augustinum à libero arbitrio, etiam quale nunc habemus, removere non solum necessitatem violentam, sed etiam voluntariam, tam mutabilem, quam immutabilem, nimirum ut actus nostros habeamus in potestate nostra, & sicut eorum domini, atque ita possimus pro arbitrio bene vel male vivere, & absque quavis antecedenti necessitate intrinseca bene vel male vivendi, sicque bene vivendo mereri, male autem vivendo demereri, iustique puniri à Deo.

ARTICULUS III.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1. S. Augustinus libertatem propriè dictam opponit servituti & captivo. Item opponit dominationi. Item exponit illam per non esse in potestate demonis, & per esse inalligatum & inimpeditum. Nunquam autem illam consistere docet in immunitate à simplici necessitate. *Ad solutionem nota.* Triplex communiter distinguitur libertas à Doctoribus catholicis, libertas scilicet à servitute, à coactione, & à simplici necessitate. Libertas autem à servitute subdividitur in libertatem à servitute subjectionis sub dominio alterius, libertatem à servitute peccati, & libertatem à servitute aliarum miseriarum, sive corporalium, sive spiritualium. Hæc libertas vocatur libertas liberationis, quia consistit in eo, quod quis liberetur à subjectione, vel à peccato, vel ab aliis miseriis sive corporalibus sive spiritualibus.

Libertas à coactione vocatur libertas spontaneitatis, quia consistit in eo, quod quis spontè agat, vel pariat, & non coactè. Duplex autem est coactio, una totalis, & dicitur coactio simpliciter; altera non totalis & imperfecta tantum, & dicitur coactio secundum quid. Prima est, cum aliquid sit, passio nihil conferente, sed quantum potest retinente, ut cum aliquis, omnino invitatus, & quantum potest reluctans, ligatur. Altera est, cum aliquid facimus, vel patimur, partim nolentes, partim volentes, ut cum mercator metu naufragii merces suas projicit in mare. Primam pati non potest voluntas, quantum ad actus elictos, quia repugnat voluntatem velle aut nolle aliquid, nihil omnino conferendo ad actum volendi aut nolendi; cum omnis actus sive volendi, sive nolendi, sit essentialiter activatendentia voluntatis. Altera verò cadere potest in actus elictos voluntatis etiam liberos, ut patet in mercatore, qui metu naufragii sic projicit merces in mare invitatus, ut liberè projiciat, & quia vult projicere, cum posset nolle projicere, & malle subire periculum naufragii, quam pati jacturam mercium suarum. Prima tollit omnino voluntarium & liberum, secunda voluntarium, non liberum minuit. Libertas à prima non sufficit ad libertatem arbitrii, sed requiritur: libertas verò à secunda nec sufficit, nec requiritur.

Libertas à simplici necessitate, quæ ad libertatem arbitrii requiritur, dicitur libertas indifferentiæ, & est naturalis facultas pro arbitrio & ex propria determinatione hoc vel illud agendi, hoc agendi vel non agendi, positis omnibus ad agendum prærequisitis. Hæc autem facultas necessaria est ad hoc, ut ea, quæ à nobis bene vel male fiunt, imputentur nobis ad laudem vel ad vituperium, ad præmium vel ad poenam. His præsuppositis,

Ad obj. R. S. Doctorem tunc loqui de libertate liberationis, vel à servitute demonis, vel à servitute peccati, vel à servitute concupiscentiæ, aliarumque miseriarum, sive corporalium, sive spiritualium, vel à servitute difficultatis in bono faciendo & malo vitando, aut etiam de libertate à coactione sive perfecta sive imperfecta: utramque enim sæpè patimur à concupiscentiis, quæ nos sæpè ad consensum pertrahit

aliquo modo invitos, sæpè etiam voluntate nihil omnino conferente, sed quantum potest repugnante, erumpit in motus inordinatos, & rationi contrarios. At præter has libertates, aliam agnoscit S. Doctor, nempe libertatem arbitrii, quam propter justum iudicium Dei vindicat ab omni vinculo necessitatis, hoc est, quam vindicat ab omni antecedenti & intrinseca ad unum determinatione, ut sit in nobis sufficiens principium meriti & demeriti, & actus nostri, prout bene vel male à nobis fiunt, jure merito nobis imputentur ad laudem vel ad vituperium, ad mercedem vel ad supplicium.

Obj. 2. Ex S. Augustino, actus aliquis hoc ipso liber est libertate arbitrii, quod est in nostra potestate: sic enim loquitur S. Doctor lib. 3. de lib. arb. cap. 3. *Voluntas nostra (id est, volitio) nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate. Porro quia est in potestate, libera est nobis.* Atqui ex eodem, volitio, etiam necessaria, est in nostra potestate. Ergo ex Augustino, volitio, etiam necessaria, libera est libertate arbitrii, & consequenter, juxta mentem Augustini, necessitas simplex non repugnat libero arbitrio.

R. neg. min. Nam juxta mentem S. Augustini, illud solum est in nostra potestate, de quo possumus pro arbitrio in utramque partem disponere, ut patet ex lib. de Spir. & litt. cap. 31. ubi sic ait S. Doctor: *Hoc quisque in potestate habere dicitur, quod, si vult, facit; si non vult, non facit.* Hominem enim aliquid facere, si vult, non facere, si non vult, non est aliud, secundum communem loquendi modum, quam posse pro arbitrio illud facere, vel non facere, & omni ad illud faciendum vel non faciendum antecedenti determinatione intrinseca carere, & consequenter nihil aliud est, quam posse de illo pro arbitrio disponere in utramque partem. At manifestum est, eos non posse in utramque partem de illo disponere, quod antecederet & intrinsece necessarium est. Ergo juxta mentem S. Augustini, volitio necessaria non est in nostra potestate.

Instabis. Juxta mentem S. Augustini, volitio, hoc ipso præcisè quod volitio est, est essentialiter in nostra potestate. Patet ex verbis proximè citatis: *Voluntas nostra nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate.* Superius dixerat S. Doctor: *Nihil tam in nostra potestate, quam ipsa voluntas, est.* Atqui omnis volitio, quantumvis necessaria, est volitio. Ergo juxta S. Augustinum, volitio, quantumvis necessaria, est essentialiter in nostra potestate.

R. neg. maj. Ad prob. R. loco citato, & aliis similibus, S. Doctorem intelligere, non volitiones quaslibet, sed eas tantum, quæ sunt à voluntate, ut est facultas volendi, activè ad volendum vel non volendum indifferens, & expers omnis antecedentis determinationis intrinsece ad unum. Patet ex ipso cap. quod nobis objicitur, & ubi S. Augustinus non semel voluntatem seu volitionem opponit antecedenti necessitati, etiam voluntariæ. *Miraris, inquit, quomodo non sunt contraria & repugnantia, ut Deus præsciens sit omnium futurorum, & nos non necessitate, sed voluntate peccemus.* Si enim præsciens est Deus, inquit, peccatum esse hominem, necesse est ut peccet: si autem necesse est, non ergo est in peccando voluntatis arbitrium, sed potius inevitabilis & fixa necessitas. Quæ rationatione hoc videlicet ne conficiatur, times, ut aut Deus futurorum omnium præsciens impie negetur, aut si hoc negare non possumus, fateamur non voluntate, sed necessitate peccari.

Instabis. S. Augustinus lib. 3. de lib. arb. c. 3. jam citato dicit, præscientiam divinam coherere cum libero arbitrio, quia præcisè non impedit, ne præscita volitio sit volitio, & in conciliando libero arbitrio cum præscientia divina sollicitus tantum est de libertate à coactione, nullatenus de libertate à simplici necessitate: nam sic loquitur: *Voluntas igitur nostra nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate. Porro quia est in potestate, libera est nobis. Ita fit, ut & Deum non negemus esse præscium omnium futurorum, & nos tamen velimus, quod volumus. Cum enim sit præ-*